

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра природничо-математичних дисциплін

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

підготовки бакалавра

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

напряму 6.010102 «Початкова освіта»

(шифр і назва напряму)

**Спеціалізація – «Англійська мова», «Інформатика», «Музика»,
«Хореографія»**

Факультет підготовки вчителів початкових класів

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ ПРИРОДНИЧО-
МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

УКЛАДАЧІ ПРОГРАМИ:

Кошелєв О.Л. – кандидат педагогічних наук, доцент
Гринько В.О. – кандидат психологічних наук, доцент

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Вікторенко І.Л. – кандидат педагогічних наук, доцент
Євтухова Т.А. – кандидат педагогічних наук, доцент

Обговорено та рекомендовано до видання
науково-методичною радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«24» березня 2015 р.

Протокол № 1

ВСТУП

Навчальна програма вивчення дисципліни «Основи педагогічних досліджень» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму 6.010102 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є логіка наукового дослідження, основні етапи наукового педагогічного дослідження, його особливості і методика здійснення досліджень конкретних проблем педагогіки на основі загальнонаукових і емпіричних наукових методів відповідно до сучасного рівня розвитку педагогічної науки.

Міждисциплінарні зв'язки курсу. Викладання курсу неподільне з іншими дисциплінами державного освітнього стандарту: «Філософія», «Педагогіка», «Вступ до спеціальності», «Сучасні інформаційні технології», «Математика» і спирається на їхній зміст.

Програма навчальної дисципліни містить **2 змістових модулів**:

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи й методологія наукових досліджень.

Змістовий модуль 2. Послідовність виконання наукового дослідження й оформлення його результатів.

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи педагогічних досліджень» є ознайомлення студентів з основними відомостями про роль і місце науки у розвитку суспільства, про закономірності розвитку науки, про організацію та шляхи забезпечення наукових досліджень в державі; оволодіння студентами методами і прийомами проведення педагогічного дослідження.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи педагогічних досліджень» є: методичні: оволодіння майбутніми вчителями методикою, методами та прийомами організації наукового педагогічного пошуку; пізнавальні: ознайомлення студентів з основними положеннями та

місцем педагогічної науки у розвитку суспільства, закономірностями організації, постановки, проведення і узагальнення результатів педагогічного дослідження; практичні: забезпечення міцних знань, умінь і навичок наукової діяльності студентів, оволодіння методами наукового пізнання, необхідними у бурхливому потоці наукової інформації; уміння написати, оформити і захистити курсову та випускную роботу.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати:**

- що являє собою наука як система знань і метод пізнання;
- сутність поняття «методологія наукового пізнання»;
- сутність загальнонаукових і конкретно-наукових методів і

принципів дослідження.

уміти :

- планувати й організовувати науковий експеримент;
- обробляти й оформлювати результати наукових спостережень;
- працювати з науковою літературою;
- готувати до друку матеріали курсових, дипломних та інших науково-дослідних робіт.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 72 години / 2 кредити ECTS (1 кредит – 36 годин).

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи й методологія наукових досліджень

Наука як система уявлень про світ. Сутність науки. Історичні етапи розвитку науки. Передумови виникнення науки як необхідного наслідку суспільного розподілу праці. Наука на ранніх стадіях розвитку суспільства. Наука в період середньовіччя. Наука в умовах виникнення і розвитку капіталізму. Класифікація наук.

Теоретична основа наукових досліджень.

Теорія як система достовірних знань про дійсність. Структура наукової теорії. Принцип. Ідея. Сутність. Фундаментальний закон. Мінімізація. Функції наукової теорії. Класифікація наукових теорій.

Методологія і методи наукових досліджень.

Методологічна культура науки. Наукова парадигма. Методи наукового пізнання. Уявлення про метод як засіб пізнання. Методи емпіричного дослідження: спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент. Методи теоретичного дослідження: ідеалізація, формалізація, логічні та історичні методи.

Методи, що можуть бути застосовані на емпіричному й теоретичному рівнях: абстрагування, аналіз і синтез, індукція й дедукція, моделювання.

Системний підхід і системний аналіз. Загальні відомості про систему. Структура, характеристики та властивості систем. Визначення системного підходу. Вплив системного підходу на послідовність наукового дослідження.

Особливості прояву системного аналізу у науковому дослідженні.

Змістовий модуль 2.

Послідовність виконання наукового дослідження й оформлення його результатів

Логіка наукового дослідження.

Вимоги до проведення наукового дослідження. Проблема і тема наукового дослідження. Ознайомлення зі станом обраної теми дослідження. Складання програми дослідження. Обґрунтування теми, дослідження, його актуальності та новизни. Методологічний апарат наукового дослідження. Мета та завдання дослідження. Вибір методів дослідження. Логіка наукового дослідження. Гіпотеза дослідження. Накопичення дослідних матеріалів. Зведення і опрацювання результатів дослідження. Теоретичний аналіз та літературне оформлення результатів дослідження. Упровадження у практику та оцінювання теоретичної й практичної значущості результатів дослідження.

Експеримент як складова частина наукового дослідження. План і методика експерименту. Вибір способів та засобів фіксації результатів експерименту.

Завершення і представлення результатів наукового дослідження. Показники оцінювання результативності проведеного дослідження. Рецензування завершеної наукової роботи.

Підготовка до захисту та захист наукової роботи. Підготовка результатів дослідження до упровадження у практику.

Робота з літературними джерелами.

Методика вивчення наукової, навчальної, навчально-методичної літератури. Складання списку літературних джерел. Вимоги до оформлення наукових праць. Письмове оформлення наукової праці. Виразність і мова тексту наукової праці. Правильність застосування наукової термінології. Цитування у тексті наукової праці. Види посилань на використані літературні джерела. Пояснення зв'язку тексту з посиланнями.

3. Рекомендована література

Базова

1. Андрієвський Б.М. Основи наукових досліджень. Методичний посібник / Б.М.Андрієвський. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2005. – 24с.

2. Гончаренко С.У. Педагогічні закони, закономірності, принципи. Сучасне тлумачення / С.У.Гончаренко. – Рівне: Волинські обереги, 2012. – 192 с.

3. Загвязинский В. Методология и методы психолого-педагогического исследования: учеб. пособие для вузов / В. Загвязинский, Р.Атаханов. – 4-е изд., стер. – М.: Академия, 2007. – 205 с.

4. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. / В.В.Ковальчук. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 240 с.

5. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник / О.В.Крушельницька. – К.: Кондор, 2009 – 206 с.
6. Мортук В.В. Основи наукових досліджень / В.В.Мортук – Дрогобич: Вимір, 2005. –142 с.
7. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А.Є.Конверського. – Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
8. Организация и методика экспериментального педагогического исследования. – М., 2007. – 198с.
9. Подласый И.П. Педагогика: 100 вопросов – 100 ответов: учеб. пособие для студентов вузов / И.П.Подласый. – М.: Изд-во ВЛАДОС ПРЕСС, 2006. – 365 с.
10. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / В.І.Романчиков. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.
- 11.Сисоєва С.О. Педагогічний експеримент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти / С.О.Сисоєва, Т.Є.Кристочук; АПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2009. – 460 с.
- 12.Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень / Д.М.Стеченко. – К.: Знання, 2007. – 317 с.
- 13.Технологія наукових досліджень (схеми та приклади): навч. посібник. – Х. : ІНЖЕК, 2006. – 101 с.
- 14.Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / М.М.Фіцула – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.
- 15.Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Навчальний посібник / А.С.Філіпенко.– К.: Академвидав, 2005 – 208 с.
- 16.Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 5-те вид., стер. / В.М.Шейко, Н.М.Кушнарєнко. – К.: Знання, 2006.–307с.

Додаткові рекомендовані джерела

1. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям / С.У.Гончаренко. – Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. – 278 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. – 2-е вид., доповн. й виправл. / С.У.Гончаренко. – Рівне: Волин. береги, 2011. – 519 с.
3. Кыверялг А.А. Методы исследования в профессиональной педагогике / А.А.Кыверялг. – Таллин: Валгус,1980. – 334 с.
4. Піддубна Н.Г. Алгоритми математичної обробки результатів психолого-педагогічного дослідження / Н.Г.Піддубна, О.Л.Кошелев, Д.Е.Зубцов. – Слов'янськ: СДПУ. – 2005. – Вип. 2. – 72 с.

Електронні видання

1. Архипова С.П. Застосування математично-статистичних методів у соціально-педагогічному дослідженні [Електронний ресурс] / С.П.Архипова. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/N144/N144p003-008.pdf. – Назва з екрана.
2. Гончаренко С.У. Про критерії оцінювання педагогічних досліджень [Електронний ресурс] / С.У. Гончаренко. – Режим доступу: <http://ukped.com//781.html>. – Назва з екрана.
5. Лодатко Є.О. Моделювання в педагогіці: точки відліку [Електронний ресурс] / Є.О.Лодатко. – Режим доступу: http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_vypuski_n1_2010_st_2/. – Назва з екрана.
6. Методи математичної статистики в дослідженні проблем педагогіки і психології [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukped.com/1169.html>. – Назва з екрана.

7. Наукова проблема та обґрунтування теми дослідження. Гіпотези у наукових дослідженнях [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-8409.html>. – Назва з екрана.

8. Панова С.О. Математичні методи у статистичній перевірці наукових гіпотез [Електронний ресурс] / С.О.Панова. – Режим доступу: http://bdpu.org/scientific_published/conf021009/articles/Section_3/Panova.pdf. – Назва з екрана.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Залік – 3 семестр.

5. Засоби діагностики успішності навчання

- 1) усні опитування на практичних заняттях;
- 2) перевірка виконання практичних завдань;
- 3) перевірка результатів виконання індивідуальних завдань;
- 4) перевірка контрольних і тестових завдань.